

Christian Alnors translokationstale

Taler

Christian Alnor
Rektor på Middelfart
Gymnasium & HF

Dato

26. juni 2020

Sted

Middelfart Gymnasium

Kære studenter og kære gæster

Meget er anderledes ved vores dimission i år – og jeg havde også planlagt en meget kortere tale til jer. Men der er så meget, jeg gerne vil sige til jer. Der er så meget, der ligger os, der er ansat på skolen på sinde, at I skal have med herfra. Så helt kort kan det ikke blive. Men det bliver kortere end det plejer at være. Det lover jeg.

Talen kommer som sædvanlig til at handle om hvad det er for et projekt, vi har haft med jer. Hvad handler det at gå i gymnasiet dybest set om.

Når vi ikke kan være sammen i det samme rum til dimissionen, så er det jo fordi vi skal holde lidt afstand til hinanden fysisk for ikke at en eventuel smitte iblandt os skal spredes til mange. De foranstaltninger, der blev indført med statsministerens pressemøde 11. marts i år, har vendt op og ned på rigtig mange ting i vores dagligdag. Ikke kun på skolen, men overalt. Jeres sidste 3-4 måneder har slet ikke været, som I havde håbet på og regnet med. Der kom ingen Gallafest, der har næsten ikke været nogen eksamen, og vi skal være i 9 forskellige områder i dag for at holde afstand. Meget af det, som I og vi alle havde glædet os til denne sommer bliver ikke til noget.

Ingen musik i Middelfart, Roskilde og Skanderborg

Ingen fodbold i Parken og OL i Tokyo

Næppe en badeferie i Italien eller Grækenland

Heldigvis er meget ved at vende tilbage til de vante rammer. I får lov til at køre

studenterkørsel med jeres klasse. Men vi kan ikke samle jer alle sammen til et fælles studenterbillede. Øv.

Corona-smitten har ramt nogle familier hårdere end andre. Nogle folk har mistet familiemedlemmer, og nogle har været uden arbejde i mange uger eller har i det mindste måttet arbejde under helt andre forhold, end sædvanlig. Som helhed er vi som skole – ansatte og elever – sluppet uden store skader, må vi sige. Og ser vi ud over vores landegrænser, må vi sige, at det nok gælder danskerne som helhed. Vi har også lært noget af månederne med restriktioner. Som skole har vi lært om betingelserne for at undervise på en anden måde, og I har forhåbentlig lært noget om, hvad det kræver af jeres aktive indsats, hvis I skal lære noget.

Men I har også fået en praktisk demonstration af nogle af de ting, som I har lært om i gymnasiet. Fx i samfundsfag: Truslen om en voldsom epidemi, der ville lægge vores sundhedssystem ned, har vist, at det jeg gør, har betydning for alle de andre. Jeg kan ikke bare sige, at det er min ret som fri borger at gøre som jeg selv vil. Det vidste vi jo godt i forvejen: ingen stiller vel i dag spørgsmål ved, at man ikke må køre 200 km i timen på motorvejen. Der var heller ikke mange, der 11. marts i år betvivlede, at det var nødvendigt med en omfattende nedlukning af aktiviteter i samfundet. I vores samfundsmode stoler vi på, at vores eksperter og politiske ledere træffer de rigtige beslutninger. Og så retter vi ind efter det. Jeg husker en joke fra de dage: "Når Søren Brostrøm siger "HOP", så spørger du ikke hvor hvorfor, men hvor højt".

Forudsætningen for at vi accepterer omfattende begrænsninger for vores frie udfoldelse er, at vi har tillid til, at vores politiske ledere ikke bare hypper egne eller nogle få borgers kartofler, men at de beslutter det, de mener er bedst for fællesskabet og flertallet. Og forudsætningen er også, at begrænsningerne gælder alle i samfundet. Ikke kun for dig og mig på gulvet, men også for de rige og for dem med indflydelse. Når det kikser, ja så er skandalen stor, som i England, da premierministerens rådgiver Dominic Cummings under den mest strikse nedlukning, hvor alle skulle holde sig inden døre, satte sig i sin bil kørte 400 km tværs igennem England for at besøge sine forældre og derefter kørte en tur i området med familien på konens fødselsdag.

Håndteringen af Corona i Danmark har vist os betydningen af politikere, der lytter til hinanden og bøjer sig imod hinanden. Den har vist os hvor vigtigt det

er, at videnskabelige eksperter tør sige hvad de mener er rigtigt, også selv om de er uenige med statsministeren. Og hvor vigtigt det er, at vi forstår, at sammenhængskraft i samfundet også handler om hvad hver enkelt af os gør.

Jeg hævder ikke, at alt er perfekt i Danmark – men som den sønderjyde, jeg er, vil jeg påstå, at "det ku haj væt møj værre".

Jeg tror, at Coronakrisen og håndteringen af den har også illustreret noget af det, I har arbejdet med i dansk og i de andre sprogfag. I har lært, at ord ikke bare objektivt beskriver virkeligheden. De ord vi bruger, er med til at forme vores opfattelse af virkeligheden. Når den amerikanske præsident Donald Trump konsekvent bruger udtrykket "den kinesiske virus", så laver han en fortælling om, at smitten er kommet udefra, og at det er kineserne og ikke ham og hans administration, der er skyld i, at så mange mennesker i USA er blevet smittet og er døde.

Et andet eksempel, som dog ikke har noget med Corona-krisen at gøre, er ordet "Genforening". I har ikke kunnet undgå at bemærke, at det i år er 100 siden, at grænsen mellem Danmark og Tyskland blev flyttet fra lige syd for Kolding til lige nord for Flensborg. Næsten uden undtagelse kalder man det for "Genforeningen", men man kunne lige så godt kalde det for en "ny grænsedragning". Med ordet "genforening" siger vi, at det, vi i dag kalder Sønderjylland, var en del af Danmark indtil tyskerne i 1864 med magt huggede det fra os. Med "Genforeningen" i 1920 kunne "den røvede datter" så igen vende hjem til sin moder. Sådan var fortællingen fx på en af de berømte plakater fra folkeafstemningen i 1920.

Sønderjylland var før 1864 den nordlige del af Slesvig-Holsten. Folk i den egn talte dengang enten tysk eller dansk, mange kunne tale begge dele. Men til dagligt talte de sønderjysk eller plattysk. Helt sikkert er det i hvert fald, at de ikke talte rigsdansk og højtysk, sådan som man hører det i DR's serie om Genforeningen.

Min farfar blev født i 1889 i Kiel, og hans familie talte tysk, som de allerfleste gjorde i Kiel. I 1919 blev han praktiserende læge længere nordpå i Tinglev, som også var tysk på det tidspunkt. Men i 1920 blev han så efter afstemningen dansk statsborger. Han har jo ikke oplevet en "genforening". Han har oplevet, at grænsen mellem Danmark og Tyskland blev rykket sydpå. Det levede han såmænd udmærket med, men det illustrerer, at der er tale om to forskellige

historiefortællinger alt afhængig af, om man kalder det for "genforening" eller for "ny grænsedragning".

Og så et sidste eksempel på, at sproget er med til at skabe vores virkelighed, og hvorfor det ikke er så enkelt hvad man kalder ting og personer.

Rundt omkring i verden har der i flere uger været demonstrationer imod racisme. Den fælles parole er den amerikanske "Black Lives Matter". Demonstrationerne handler om at skabe forandringer i samfundet, der forhindrer diskriminering af folk med en mørk hudfarve. Det problem er særligt udtalt i USA, men når demonstrationerne kan få folk på gaden rundt omkring i hele verden, også i Danmark, så er det jo fordi der også sker forskelsbehandling her. Vi har også racisme i Danmark. Demonstrationerne minder os om, at det ikke er ligegyldigt hvilket ord vi bruger til at betegne kulturelle og etniske forskelle. Er man sort? Kan man kalde sig afro-amerikaner, hvis man som farvet er født og opvokset i Danmark? Tilbage i 1960'erne sagde man "fremmedarbejder" om folk, der var kommet fra Italien, Jugoslavien eller Tyrkiet for at arbejde her i landet. I dag har vi knap nok en betegnelse, vi kan bruge om borgere i Danmark, hvis familie ikke har boet her i mange generationer. Hvis vi bruger betegnelsen "af anden etnisk herkomst end dansk", sætter vi jo lighedstegn mellem etnicitet, sprog og nationalitet. For lige at gribe tilbage til Sønderjylland. Hvad med os, der altid har haft to sprog? Jeg er vokset op i en familie, hvor vi altid talte både tysk og dansk. Har vi så også to nationaliteter? Hvis man ikke har grisehud og leverpostejfarvet hår, man alligevel taler bedre dansk end tyrkisk, tamil, vietnamesisk eller arabisk fordi man er født og opvokset i Danmark og har dansk statsborgerskab. Hvad er man så?

Kampen om sproget er vigtig. Vi kalder det "at have definitionsmagten". Hvis man kan bestemme hvilke ord, det bliver almindeligt at bruge om en ting eller en person, så er man med til at bestemme hvordan det bliver normalt at se denne person eller ting.

Hvad er det så, jeg håber, I tager med herfra, når I om lidt får jeres eksamensbevis og ikke længere er gymnasieelever, men studenter?

For mig er det vigtigt, at I foruden en masse faglig viden, får følgende med i bagagen efter jeres 2 eller 3 år her hos os: Viljen til at lytte og evnen til at forstå

de andre. Jeg plejer altid at have en læse-anbefaling med til jer i min dimissionstale. I år vælger jeg en roman fra 1961 er stadig meget aktuel. Det er Harper Lees roman "To Kill a Mocking Bird" – "Dræb ikke en sangfugl" hedder den på dansk. Den roman handler om rasediskrimination i USA i første halvdel af det 20. århundrede – og den handler om menneskelig værdighed. I den roman siger jeg-fortællerens far til sin datter, at hun skal kunne "forestille sig at være i den andens sko". At kunne sætte sig i den andens sted kræver nogle personlige egenskaber, nemlig empati, indfølelse. Men det kræver også indsigt i de ting, der foregår ude omkring en. Derfor må I have viden om historie for at kunne forstå, hvad der sker politisk i dag. I må have viden om naturen omkring os for at kunne forstå klimaforandringerne og vores muligheder for at handle. Men frem for alt må I have viljen til at se andre som medmennesker og partnere, og ikke først og fremmest som rival eller fjende.

I Corona-tiden har jeg haft god tid til at se TV. Jeg har blandt andet fået tid til at se den norske TV-serie Skam. Den serie vil jeg også anbefale. I sæson 2 er hovedpersonen den unge pige Noora. Hjemme på hendes værelse er der et lille opslag hængt op med tape. Her står der: ["Everyone you meet is fighting a battle you know nothing about. Be kind. Always."]

Sådan som jeg kender jer, er I godt rustet til denne opgave. Alle vi, der arbejder på skolen – hele personalet – vi har gjort hvad vi kunne for at præge jer i den retning. Nu skal I fortsætte for jer selv. Men husk – du er ikke alene. Du er en del af et fællesskab. Om ikke andet, så har Corona gjort det tydeligt for os. Det du gør nu, har en betydning.

Jeg vil ønske jer alle tillykke med jeres eksamen, og hermed dimitterer jeg jer som studenter fra Middelfart Gymnasium og HF 2020.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/christian-alnors-translokationstale-2020>